

GENÇLİK ÇALIŞMALARINDA DÖNEMLER VE TARTIŞMALAR

Prof. Dr. Hayati BEŞİRLİ*

Dr. Merve YALÇINKAYA**

ÖZ

Sosyal bilimler içerisinde gençlik, çeşitli paradigma, yaklaşım ve değer sisteminin keşiştiği bir alan olmuştur. Gençlik çalışmaları, toplumsal bağlama, zamana ve mekana göre toplumun bütünüyle ilişkisi çerçevesinde gelişen karmaşık ve çok katmanlı bir mirasa sahiptir. Bu makalede gençlik çalışmaları alanındaki tartışma alanları ve ana kavramlar incelenerek konu hakkında genel bir değerlendirme yapılması amaçlanmıştır. Öncelikle temel paradigmalar, farklı teorik ve metodolojik ayrımların anlaşılabilmesi için iki eksen esas alınmıştır. Bu eksenlerden ilki, nesnellik (realizm)- öznellik (nominalizm) ayrımıdır. Bireylerin sosyal dünyayı dışsal reel bir geçeklik olduğu anlayışı ile isimlendirme, kategorilendirme gibi süreçlerle inşa ettiği varsayımı arasındaki teorik ayrımı belirlemektedir. İkinci eksen ise düzen (regülasyon) ve çatışma boyutlarını içermektedir. Gençlerin toplumsal düzenin neresinde konumlandıklarına dair teorik varsayımları ve buna dair çözüm önerilerinin farklılaşmasında rol oynamaktadır. Düzen (regülasyon) teorilerinde, toplumla uyum ve dayanışmanın sağlanması esastır. Toplumsal alanın biçimlenmesinde çatışma unsurunu ön plana çıkaran teorilerde ise gençlik ve gençliğe dair problemler halihazırda var olan toplumsal, kurumsal ve düşünce sistemlerinin bir sonucu olarak ortaya çıkmakta ve sorunların çözülebilmesi için radikal toplumsal dönüşümler gerekmektedir. İkinci olarak, gençlik alanını biçimlendiren alt tartışmalar (doğa /biyoloji-kültür/ yetiştirme, kuşak-sosyal sınıf, yapı-birey, yapı-süreç ve katkı sağlayıcılar-bağımlılıklar) gözden geçirilerek gençlik çalışmalarının genel bir çerçevesinin çizilmesi amaçlanmıştır. Son olarak, 19. Yüzyıldan yakın döneme kadar bu alt tartışmalar, gençliğin toplumsal alanda geçirdiği değişimlerle birlikte ele alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: Gençlik, gençlik çalışmaları, gençlik sosyolojisi, kuşak, gençlik alt kültürü

PERIODS AND DISCUSSIONS IN YOUTH STUDIES

ABSTRACT

Youth studies have been an area where various paradigms, approaches, and value systems from different disciplines intersect with each other. Youth studies have a complex and multi-layered heritage that develops its relation to society according to social context, time, and place. This article, it is aimed to make a general evaluation by examining the discussion lines and main concepts in youth studies. For this purpose, first of all, in order to understand the different theoretical and methodological distinctions, the main paradigms are discussed around two axes. The first of these axes is the distinction between objectivity (realism) and subjectivity (nominalism). It determines the theoretical distinction between the understanding that there is an external reality and the assumption that individuals construct the social world through processes such as naming and categorizing. The second axis includes the dimensions of order (regulation) and conflict. It plays a role in the differentiation of the theoretical assumptions of how and where young people are positioned in the social order and how young people's problems can be solved. In order (regulation) theories, it is essential to ensure harmony and solidarity with society. In theories that emphasize the element of conflict in the formation of the

* Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi/Edebiyat Fakültesi/Sosyoloji Bölümü/Toplumsal Yapı Ve Değişme Anabilim Dalı, hayati.besirli@hbv.edu.tr, Orcid ID: 0000-0002-2051-2471

** Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi/Edebiyat Fakültesi/Sosyoloji Bölümü/Toplumsal Yapı Ve Değişme Anabilim Dalı, merve.yalcinkaya@hbv.edu.tr, Orcid ID: 0000-0002-0284-6929

social sphere, the problems related to youth perceived as a result of the existing social, institutional, and thought systems, and radical social transformations are required in order to be solved. Secondly, it is aimed to draw a general framework of youth studies by reviewing the sub-discussions that shape the youth field (nature / biology-culture / upbringing, generation-social class, structure-individual, structure-process, and contributors-addicts).

Finally, these sub-discussions from the 19th century to the recent period are discussed through the historical changes that youth have undergone.

Keywords: Youth, youth studies, youth sociology, generation, youth subculture

Giriş

Gençlik, birçok disiplinin çalışma alanı içerisinde yer almaktadır. Gençlik çalışmaları, gündelik hayat pratiklerinden, gençlerin sosyal kimlikliklerinin arkasındaki mekanizmaları araştırmaya, gençlik kültürü ve yetişkinliğe geçiş koşullarından, yoksulluk ve işsizlik gibi ana sorunlara, akran grupları ve teknoloji kullanımına kadar farklı bir çok konuyu kapsamaktadır. Psikoloji, antropoloji, kriminoloji, eğitim bilimleri ve sosyoloji gibi disiplinlerin konu ve yaklaşımlar bakımından sıklıkla içi içe geçen teorik ve metodolojik yaklaşımları, gençlik çalışmaları alanındaki teorilerin sınıflandırılmasını zorlaştırmaktadır. Bununla beraber, teorilerin belirli paradigmlar ve temel tartışmalar etrafında gruplandırılmaları mümkündür. Çoğunlukla dayandıkları temel yaklaşımları açıkça belirtmemekle birlikte paradigmların arka planındaki varsayımları konuyu, kullanılan kavram setlerini ve metodolojiyi biçimlendirmektedir (Cieslik ve Simpson 2013).

Gençlik çalışmaları alanındaki teorileri sınıflandırabilmek için ele alınacak ilk eksen, sosyal dünyanın nasıl anlaşılması gerektiğidir. Sosyal bilimlerin ortaya çıkışından itibaren uzun soluklu tartışmalara ve bölünmelere neden olan bu ayırım, gerçekliğin bireyde dışsal olarak var olan bir durum mu olduğu, yoksa bireyin bilincinin bir ürünü mü olduğuna yönelik nesnellik (realizm)- öznellik (nominalizm) tartışmasıdır (Burrell ve Morgan 1979). Bu ontolojik tartışmada nominalist pozisyon, bireylerin isimler, kavramlar ve etiketleme vasıtasıyla sosyal dünyayı biçimlendirdiğini, anlam verdiğini ve müzakere ettiğini öne sürer. Realist görüşe göre ise dış dünyanın ölçülebilir, gözlemlenebilir, bireyin dışında maddi bir varlığı bulunmaktadır. Bizim yapıların ya da yapıları oluşturan süreçlerin farkında olmamızın bir önemi yoktur. Gerçeklik insan bilincinin bir yansıması değildir (Burrell ve Morgan 1979: 4). Genel anlamda bu ontolojik ayırımın gençlik alanındaki paradigmlara yansıması gençliğin bir kavram olarak nasıl ele alınması gerektiğine dair önemli bir ayırımı beraberinde getirir. Gençlik, bir yaş evresi olarak kendi gerçekliğine sahip evrensel bir kategoriye mi yoksa zamana, mekana ve toplumsal anlayışlara göre değişen, söylem alanında oluşan bir kavramı mı nitelendirmektedir (Cote 2014: 11-12). İnsan ve çevresi arasındaki ilişkinin niteliğine dair bu ayırım, insan ve deneyiminin çevrenin ürünü olduğunu öne süren *determinist/ mekanist* bakış açısıyla bu çevreyi insanın yarattığına ilişkin *inşacı* bakış açısı arasındaki bölünmeyi yansıtmaktadır. Sosyal bilimlerde araştırmacıların birçoğu bu ekseninde sınırların keskin olduğu uç noktalardan ziyade ara konumlar içerisinde yer almaktadır. Buna rağmen, gençlik çalışmalarında metodolojik tartışmaların temelini oluşturması itibariyle bu ayırım oldukça önemlidir.

Gençlik teorilerini sınıflandırmak için, ontolojik pozisyon dışında kullanışlı olan bir başka eksen, Dahrendorf (1959) ve Lockwood'un (1956) sosyolojik yaklaşımlar arasındaki farkları belirlemek üzere öne sürdükleri ve gençlik çalışmalarında da sıkça kullanılan düzen (regülasyon) ve çatışma kategorileridir. Gençliğin, toplumsal düzenin bir bütün olarak uyum ve dayanışma içerisinde işleyebilmesi için kontrol altına alınarak, eğitilmesi, sosyalleştirilmesi, davranışlarının düzenlenmesi gerektiği varsayımı düzen teorilerinde baskın fikirdir. Gençliğin karşılaştığı problemlerin kendilerinden ziyade toplumsal, kurumsal ve düşünce sistemlerinin sonucu olarak farklı gruplar, kuşaklar ve sınıflar arasında mücadeleyle biçimlendiğini, bu yüzden toplumsal alanda radikal değişimlerin gerektiğini savunan çatışma teorileri düzen teorilerinden ayrılmaktadır (Cote 2014). Burrell ve Morgan'ın (1979) *düzenleyici sosyolojik teoriler* içerisinde işlevselcilik, yorumlayıcı perspektif ve sembolik etkileşimciliği, *radikal değişim sosyolojisi* altında ise Marksizmin çeşitli formlarını, eleştirel teorileri ve çatışma teorilerini yerleştirdiği sınıflandırması gençlik çalışmalarında birçok araştırmacı tarafından da benimsenmiştir (Burcu 1998; Murray 1978; Yaman 2016). Burrell ve Morgan'ın 1970'lerde oluşturduğu sosyoloji tipolojisini gençlik çalışmalarında yakın dönem teorik gelişmelerle birlikte ele alan Cote (2014), politik tutum ve ontolojik ayrımlar bakımından gençlik çalışmalarını Şekil 1'de gösterildiği gibi kategorilendirir.

Şekil 1: *Gençlik Teorilerinin Sınıflandırılması*

Politik Tutum	Ontolojik Ayrım	
	Nominalist	Realist
Eleştirel: Çatışma/Değişim	(Radikal) Postmodernizm Kültürel Çalışmalar	Ekonomi Politik Geç- modernizm
Muhafazakar: Düzen/Düzenleme	Sembolik Etkileşimcilik Yorumlayıcı ve Söylemsel Yaklaşımlar (Muhafazakar) Postmodernizm	İşlevselcilik Demografi Ergen Psikolojisi Antropoloji Kriminoloji

Kaynak: Cote (2014:18)

Gençlik teorilerinde temel paradigmatik ayrımlar üzerinde büyük oranda uzlaşmadan bahsedilebilir. Ancak alanı belirleyen alt tartışma (doğa /biyoloji-kültür/ yetiştirme, kuşak-sosyal sınıf, yapı-birey, yapı-süreç, katkı sağlayıcılar-bağımlılıklar) konularında ise tartışmanın devam ettiği görülmektedir (Best 2007; Goodwin ve

O'Connor 2009; Jones 2009; Kelly 2011). Ortaya çıkan dikotomilerin bazıları, gençlik çalışmalarının başlangıcından beri yeni teoriler ışığında tekrar ele alınıp geliştirilirken, birçoğu birbirine eklenerek yeni teori ve bakış açılarının gelişmesine yol açmış, diğerleri ise zaman içerisinde açıklayıcılıklarını kaybetmiştir (Jones 2009). Tartışmalara kısaca değinilecek olursa, *biyoloji/doğa- kültür/yetiştirme* dikotomisi; kökenini modernitenin gelişme ve ilerleme fikrinin evrensel ve pozitif bir hedef olarak belirlediği 18. Yüzyıl Aydınlanma döneminden alarak, 1900-1960 yılları arasında popülerleşen, çocuk gelişimini medeniyetin gelişmesi ve evriminin bir mikrokosmosu olarak ele alan psikoloji disiplini (Seaton 2012) ile farklı toplulukların kültürel ve sosyal koşullarının *yetişkinliğe geçiş evresini* biçimlendirmede merkezi bir öneme sahip olduğunu ileri süren antropoloji disiplini yaklaşımlarında bulunmaktadır (Evans-Pritchard, 1969; Malinowski, 1929; Turner, 1995).

Kuşak-sosyal sınıf dikotomisi, 1960 ve 70'ler boyunca süren işlevselciler ve Marxist temelden beslenen alt kültür teorisyenleri arasındaki tartışmada görülmektedir. İşlevselci teoriler, modern toplumlarda gençlerin toplumsal pozisyonunu açıklamakta, kitlesel eğitimin yaygınlaşması ve ortak kültürün bütün yaş gruplarını kapsayıcılığını yitirmesi sonucu kuşaklar arası farklılık ve uçurumların arttığını iddia etmektedir (Parson 1942; Coleman 1961). Diğer taraftan alt kültür teorisyenleri, sınıf temelli materyal eşitsizliklere tepki olarak gençlik alt kültürlerinin bir direniş biçimi olarak ortaya çıktığını öne sürmektedir (Hall ve Jefferson 1990; Mungham ve Pearson 1976; Willis 1981).

Bir diğer alt tartışma sosyoloji alanının temel dikotomilerinden biri olan *yapı-birey* tartışmasıdır. Gençlik çalışmalarında da uzun süreden beri devam eden bu tartışmada, gençlerin özgür ve özerk bir varlık olarak mı eylem ve seçimde buldukları yoksa sosyal yapı, kurum ve güç hiyerarşileri sebebiyle kısıtlandıkları mı üzerinedir (Kelly 2007; Woodman 2009). İnsan eylemlerinin temelinde hangi unsurun belirleyici olduğu üzerine derinleşen bu tartışmada rasyonel eylemin mi kültürün mü ağır bastığı sorusuna cevap aranmaktadır.

Yapı-süreç tartışması ise gençliğin tek bir yaş grubu olarak mı yoksa süreç olarak mı anlaşılması gerektiği üzerinedir. 1980 ve 1990'larda temeli atılan yetişkinliğe geçiş araştırmaları, mekansal geçişleri (ebeveyn evinden kendi evine geçiş), profesyonel geçişi (okuldan çalışma hayatına geçiş) ve ilişkisel geçişi (aile kurmak) yetişkinliğe geçiş evreleri olarak kabul etmiştir (Molgat 2007). Bu geçiş biçimlerinin birbiriyle senkronize biçimde gerçekleşmesi yetişkinliğe geçişin problemsiz bir biçimde gerçekleştiği biçiminde algılanırken, bazı gençlerin bu örüntüyü devam ettirmeyi sürdürmelerine rağmen yetişkinliğe geçişin git gide standarttan uzaklaşması, bölünmesi ve kesinlikten uzaklaşmasıyla birlikte gençlerin sosyal sınırların ve kurumsal yapıların belirleyiciliğinden uzaklaştığı tartışmaları ortaya çıkmıştır. Bu durum yeni gelişimsel teori (Cote ve Bynner 2008; MacDonald ve Marsh 2005) ve kavramları (beliren yetişkinlik) tartışmaya açmıştır (Arnett 2006).

Katkıda bulunanlar-bağımlılar ayrımı ise, devam eden bir tartışma olarak yetişkinliğe geçiş sürecinde gençlerin toplumsal pozisyonlarının katılımcı mı yoksa

bağımlılık ilişkileri (Beck 1992; Giddens 1991, Jones ve Bell 2000) üzerinden mi anlaşılması gerektiği üzerine odaklanmaktadır.

Yukarıda bahsi geçen tartışma hatları, belirli tarihsel, ekonomik, politik ve sosyo-kültürel süreçler içerisinde gençliğin nasıl tanımlandığı ile yakından ilişkilidir. Bu bakımdan gençlik kavramının sosyal bilimler içerisinde ortaya çıkışını ve devam eden entelektüel tartışmaların toplumsal değişimlerle birlikte düşünülmesi gerekmektedir.

1.Gençlik Kavramının Sosyal Bilimler İçerisinde Ortaya Çıkışı

Aydınlanma dönemi düşüncesi gençlik kavramının sosyal bilimler içerisinde ortaya çıkışını öncelleyen temelleri oluşturmaktadır. Gençliğin Antik Yunana kadar uzanan bir tarihsellik içerisinde kavranması gerektiğine dair tartışmalar bulunmakla birlikte, bugün anladığımız anlamda gençlik kavramının ortaya çıkışının 18. Yüzyılda gerçekleştiği yaygın olarak kabul görmektedir (Gillis 1974). Aydınlanma felsefesi, insanın dünyayı kavrayışında aklın, geleneksel ve mitik olana karşı üstünlüğünün kabul edildiği, bilimsel bilgi ve bu bilgiye ulaşma metodlarının diğer bilgi biçimlerinden üstün tutulduğu bir dönemi temsil eder (Jones 2009). Aydınlanma düşüncesinin erken dönem sosyal bilimler içerisindeki yansıması ise çocukluğun ve gençliğin, belirli bir aşama, yapısal bir oluş hali olarak görülmesidir. Çocukluk ve gençlik aşamaları tamamlanmamışlık, eksiklik ve deneyimsizlikle ilişkilendirilmektedir. Yetişkinlik ise, varılmak istenen nihai nokta, evrensel rasyonel insan tipidir. Bu bağlamda, gençliğin çocuklukla yetişkinlik arasında bir *yaşam evresi* olarak ortaya çıkışı, Batı modernitesinin yükselişi ve eğitim ile ilişkilendirilir (Nemutlu 2012: 84). Geleneksel/mitsel ethos karşısında bilimsel bilgi/ rasyonalite dikotomisi, Comte'un, 'Pozitif Felsefe' (1855) adlı eserinde açıkça görülebilmektedir. Comte, hem tarihsel deneyimlere hem de organizasyonel pratiklere bakıldığında evrensel bir yasaya ulaşılabileceğini bu yasanın; bilginin her bir dalının, önde gelen kavramlarımızın her birinin, üç farklı teorik evreden başarıyla geçtiğini ve bu evrelerin teolojik/imgesel, metafizik/ soyut ve bilimsel / pozitif olduğunu belirtir. Diğer bir deyişle insan zihni doğası gereği bu bilgileri üç farklı biçimde felsefeleştirir ve bu üç evre birbirini dışlayarak ilerler. Bu evreler teolojik, metafizik ve bilimsel pozitivist evrelerdir. Üçüncü evre olan bilimsel pozitivist evre koşulsuz kalıcıyken, metafizik evre ise bir geçiş evresidir (Comte 2000: 27). Comte (2000: 29) toplumla insan yaşamının gelişim evrelerini paralel biçimde ele alarak; teolojik evreyi çocuklukla, metafizik evreyi gençlikle ve bilimsel pozitivist evreyi yetişkinlikle ilişkilendirir. Gençliğin bir evre olarak ele alınması fikri psikolojiden, antropolojiye ve sosyolojiye uzun dönem hakim bakış açısını oluşturur.

19. Yüzyılın ikinci yarısından itibaren Batı'da, endüstrileşmenin hız kazanması, formel eğitimin yaygınlaşması, kitlesel göçler sonucunda kentsel alanda işçi sınıfı gençliğinin artması ile çocuk işçiliğinin azalması ve istihdamın hane alanından ayrılmaya başlaması gibi gelişmeler yaşanmaktadır. Bu gelişmelere paralel olarak nüfus daha önce görülmemiş bir oranda artmıştır. Avrupa nüfusunun 1750'de 125 milyondan 1900'de 300 milyona çıkması ile genç yaş gruplarının bütün nüfusun %60-70'ine ulaşması, geleneksel yaş ilişkilerinin kırılma sürecinde önemli rol oynamıştır (Gillis 1981: 39). Avrupa'nın büyük ideolojik ve ekonomik çalkantılarla sallandığı 18. ve 19. Yüzyılda, ulus devletlerin kurulması sürecinde genç nüfusun kentsel kamusal alanda görünür hale gelmesi, gençlerin ulusal yenilenme ve ilerleme misyonunun

taşıyıcısı ve farklı ideolojiler içerisinde önemli bir aktör haline gelmesine neden olmuştur (Yaman 2016).

Hızlı toplumsal dönüşümler, 1800'lerin ortalarından itibaren gençlerin ahlakı ile ilgili farklı endişelerin ortaya çıkmasına, sapkın davranışlar ve suçla mücadele etme söylemlerinin yaygınlaşmasına neden olmuş ve gençliğe dair yeni uzmanlık alanlarını ortaya çıkarmıştır. 1900'ler bu anlamda genç ve yetişkin dünyası arasındaki söylemsel sınırların çizilmesinde ve kurumsal yapıların kurulmasında (genç mahkemeleri, çocuk yasası 1908) önemli gelişmelerin görüldüğü bir dönemdir (Rogers 2004: 2-3). 19 ve 20. Yüzyılın ortalarına kadar süren erken dönem gençlik çalışmaları içerisinde en köklü ve uzun süren tartışmalardan biri olan *doğa-yetiştirme* tartışması, yetişkinliğe geçişin nasıl karakterize edileceğine yönelik ilgiyi artırmıştır. Bu tartışmadan ergenliğin gelişimsel bir evre mi yoksa kültürel bir yaş statüsü mü olduğuna yönelik birçok tartışma ortaya çıkmıştır (Cote 2014). Bu arka planda, 1900'lerden 1960'lara kadar süren *doğa-yetiştirme* tartışması, 19. Yüzyıl sosyal Darwinizm etkisindeki Amerikan psikoloji disiplini içerisinde ergenlik kavramının kullanılmasıyla başlamıştır. Burada ergenlik, biyolojik determinist bir anlayış çerçevesinde ele alınır. Biyoloji *doğal olanı* nitelediğinden kaçınılmaz, evrensel ve statik olduğu düşünülürken, bu bağlamda sosyal olanın üzerinde hakimiyeti bulunduğu yaygın biçimde kabul görmektedir (Jones 2009). Ergen ve gençler toplumsal dönüşümlerin bir parçası olarak değil, biyolojik varlıklar olarak ele alınmaktadır. Hormonların yönetiminde bir ergen tanımlaması, ahlaken olgunlaşmamış, ancak olgunlaşması gerekli görülen birey anlayışını yansıtmaktadır.

Psikoloji alanında ergenlik çalışmalarının başlaması ve evrimsel teorilerin psikolojiye uygulanmasının ilk örneklerinden biri psikolog Hall'ın çalışmalarında görülür. Ergenliği, durağan bir evre olmayan, çocuklukla rasyonel yetişkinlik arasında kimlik oluşturucu bir geçiş dönemi olarak ele alan ilk sosyal bilimcidir (Hall 1904). Hall, *fırtına ve stress* teorisiyle ergenliği, hormonal bir durum dolayısıyla evrensel bir geçiş aşaması olarak ele almaktadır. Döneminin diğer sosyal bilimcileri gibi Hall'da ergenliği toplumların geçiş süreçlerine paralel bir biçimde, bireysel bir geçiş evresi olarak yorumlar. Ergenlik kavramının 1900'ler itibarıyla yaygın biçimde sosyal bilimlerde kullanılmaya başlamasını, büyüyen kapitalist ekonomilerin ucuz ve genç işgücüne ihtiyaç duyması ile açıklayan birçok teorisyen olmakla birlikte, Griffin (2004:11) cinsiyet, ırk ve milliyet etrafında değişen sosyal ilişkilerin bir yansıması olarak da ele alınabileceğini öne sürmektedir. Griffin, Hall'ın gelişimsel süreci "şempanze ve goril gibi hayvan türlerinden, 'primitif ve barbar Afrikalılara' 'daha medeni Asyalılara' oradan da 'Beyaz Avrupa ırkına' doğru ilerleme" (1993: 16) olarak kavradığını ifade eder ve sınıf ve cinsiyetin de bu gelişimsel hiyerarşide belirleyici olduğunu ekler. Erkekler kadınlardan, burjuvazi ve aristokrasi yoksuldan daha üst pozisyondadır (Griffin 1993 16). Comte'un toplumların gelişim süreci fikrine benzer şekilde Hall, çocukluğu ve ergenliği tarih öncesi kültürlerle benzer dürtülerin kontrolünde bir dönem olarak nitelerken, yetişkinliği modern endüstriyel toplumun merkezi konumuna oturtur (Griffin 1993: 16). Bu bakış açısı düzen ve ilerlemeyi esas alan bir özellik taşır.

1900-1960 yılları boyunca ergenlik psikolojisi çalışmaları, ergenliğin biyolojik doğaya bağlı bir süreci gösterdiğine yönelik tartışmalardan, yetiştirmenin ve özellikle

ailenin öneminin tartışılmaya açıldığı bir yöne doğru evrilir. Aile ilişkileri, çocuk suçluluğu konusunda bir etken olarak ele alınmaya başlar (Bowlby 1953). Gençliğin medeniyetin gelişmesi ile sorunlu bir alan olarak ön plana çıktığına dair fikirler ileri sürülürken, gençlik süresinin giderek uzaması ile gençliğin kendine özgü problemlere sahip bir sosyal kategori olarak görülmesi eş zamanlı gerçekleşir. Aile ilişkileriyle çocuk suçluluğu arasındaki bağıntının araştırılmaya başlamasının yanı sıra Dünya Savaşlarıyla birlikte yaş ve kuşaklar arası ilişkiler ağının sosyal yapıyı biçimlendirmedeki etkisi görüldükçe, gençlik çalışmaları psikolojiden sosyoloji alanına kaymaya başlamıştır. Bu durum, kültürün ve yetiştirmenin gençliği anlamada öneminin artmasına neden olmuştur (Gillis 1981; Jones, 2009). Savaş sonrası dönemde Parsons (1942), Einsenstadt (1956) ve Mannheim'ın (1952) teorik çalışmalarının yanı sıra Hollingshead (1949) ve Mead'in (1928) ampirik çalışmaları, gençlik sosyolojisi alanın biçimlenmesinde anahtar rol oynamıştır. Bu çalışmalar bütünlüklü bir teori ortaya koymaktan ziyade, gençlik dönemi üzerinde biyolojik/doğal olanın etkisi ile sosyal etmenlerin/yetiştirmenin etkilerini farklı perspektif ve pozisyonlardan tartışmaktadır. Örneğin Mead (1928) Hall'ın doğa (biyoloji)- yetiştirme (kültür) tartışmasındaki pozisyonuna, Somali'de yetişkinliğe geçiş ritüellerini inceleyerek karşı çıkar. Ergenlikten yetişkinliğe geçişte Batı toplumlarında yaşanan duygusal karmaşanın Somali kültüründe yaşanmadığı ve yetişkinliğe geçişin çok daha yumuşak bir biçimde gerçekleştiğini göstererek evrensel ergenlik evresi teorisinin geçersiz olduğunu iddia eder.

2.Gençlik Teorilerinde Sistem, Norm, Kültür

II. Dünya Savaşı sonrası restorasyon döneminde gençlerin yaşamlarını etkileyen sosyal, ekonomik ve kültürel alanda önemli toplumsal dönüşümler yaşanmıştır. Gençlerin, eğitim ve istihdamı üzerindeki etkileri bakımından refah devletlerinin önemli bir aktör haline geldiği görülmüştür. Bunun yanı sıra, iletişim teknolojilerinin gelişmesi, kadınların istihdama katılımının artması, yaş grubuna ve cinsiyete göre çeşitlenen mal ve hizmetlerin piyasaya çıkması dolayısıyla tüketimin çeşitlenmesi, eğitimde kalınan sürenin uzaması ve işçi sınıfından ailelerin çocuklarının eğitime daha yoğun katılımıyla kitleselleşmesi, 1950'lerin sonunda dilde, müzikte, tarzlarda belirgin bir genç alt kültürünün (Amerika ve İngiltere temelli) oluşmasına yol açmıştır. Popüler kültür ürünlerinin Batı'dan dünyanın farklı yerlerine taşınması, işçi sınıfı ve diğer gençlik alt kültürlerinin kamusal alanda görünürlüklerini arttırması toplumsal normatif değerlerin yıkılması temasının hem akademilerde hem de politikada ve geniş kitlelere yönelik yayınlarda öne çıkmasına neden olmuştur. Bu bağlamda 1950'lerde ve 1960'larda gerçekleştirilen sosyolojik gençlik çalışmaları yeni tüketim biçimleri ile ortaya çıkan belirli gençlik alt kültürlerinin incelenmesine odaklanmıştır. Bu dönemde savaş dönemini yaşayan kuşağın endişe ve beklentilerinden bağımsız farklı bir gençlikle karşı karşıya kalındığı ileri sürülmüştür. Refah politikalarının işsizliği oldukça azalttığı, orta sınıf gençlerin erken yaşta iş yaşamına katılmasının gerekmediği, serbest zaman faaliyetlerinin arttığı ve kültürel farklılıkların görünür hale geldiği görülmektedir. Bu anlamda 1950-1970 yılları arasında gerçekleştirilen gençlik çalışmalarını, gençliğin bir problem olarak ele alınmasıyla tanımlamak mümkündür. Bu dönemde işlevselci çalışmalar ergenlik evresini, modern toplumların yeni rol beklentilerinin bir ürünü dolayısıyla sapkın ve suçluluğu bu rol beklentilerinin yerine

getirilememesi olarak görmektedir. Psikoloji disiplini içerisinde ise sosyal uyumsuzluk, kimlik oluşumu, bilişsel yeti, ego ve ahlaki gelişim evrelerinde yaşanan sorunlarla açıklanmaktadır (Cote 2014: 10). Bu dönemde, Durkheim'in çocuk suçluluğunu hem *kalıtsal/ doğa* hem de *çevresel koşullara/yetiştirmeye* bağladığı görüşten etkilenecek ortaya atılan *gençlik kültürü* kavramı hem ergen suçluluğu ve sapkın davranışlar konusundaki sosyolojik çalışmaların hem de daha sonraki kriminoloji çalışmalarının ana kavramı haline gelmiştir (Blackman 2005).

Kültür ve gençlik konusunda üzerinde durulması gereken ilk geleneği, genellikle yapısal işlevselci teori altında kategorilendirilmekle (Bhat 2005) birlikte gençlerin grup etkileşimini dikkate almasıyla sembolik etkileşimcilik altında da değerlendirilebilecek Şikago Okulu oluşturur (Blackman 2005). Şikago Okulu, 1920-1960'lar arasında genellikle alt kültüre odaklanan çalışmaları ile gençlerin sosyo-ekolojik durumunu ortaya koymayı hedeflemiştir. Önemli temsilcilerinden Park, sosyal değişim ve çatışmayı anlamak için kentli sosyal gruplar arasında yaptığı çalışmada, alt kültür gruplarının bireysel ya da grup patolojisinden çok kentli sosyal hayat koşullarının bir sonucu olarak oluştuğunu ileri sürerek, kültürel farklılıkları ve eylemin öznel anlamını ortaya koymaya çalışmıştır (Polsky 1967:124). Şikago Okulu bu kapsamda gençlerin gündelik hayat pratiklerinden yola çıkarak, grupların zor durumlarda sosyal mekanı, ahlakı ve sosyal bağları nasıl kurduklarını araştırmaktadır. Bu bakış açısı, sapkın davranışlar üzerinde sosyal ve kültürel bağlamın etkisini öne çıkararak gençlere psikolojik yetersizlik söyleminin dışarısında bir konum vermektedir (Blackman 2005).

Aydınlanma dönemiyle başlayan, sosyal Darwinist psikoloji teorisinde de devam eden eğitimin rasyonelleştirici, sosyal yapıya adapte edici temel rolü, işlevselci yaklaşımların da merkezindedir. Gençlik, ekonomik ve sosyal koşulların gerekliliklerine uyum göstermenin öğrenildiği bir evredir. Bu evrede eğitim, gençlerin toplumla bütünleşmelerini sağlayacak sosyal kontrol mekanizmalarının en önemlisidir. İşlevselciliğin kurucu figürlerinden Durkheim'in eğitim hakkındaki görüşleri sonraki işlevselci gençlik çalışmaları literatürünün gelişmesinde oldukça etkili olmuştur. Durkheim, toplumun ancak yeterli oranda homojenliğe sahip olduğu takdirde devamlılığını sürdürebileceğini belirterek, eğitimin işlevini; "çocuğun gelişme döneminde hem bir bütün olarak politik toplum hem de sosyal çevre tarafından belirlenen belirli fiziksel, entelektüel ve ahlaki normların yani kolektif yaşam taleplerinin çocuğa aktarılması" (1956: 70-1) olarak kavramaktadır. Eğitim, toplumla bütünleşme işlevinin yanı sıra bireyin kendini bulması için de önemlidir. Eğer birey toplum içerisinde sosyalleşemez ise *anomi durumu* içerisinde *sonsuz arzular hastalığına* yakalanma tehlikesi ile karşı karşıyadır (1961: 40). Bireyin anomi durumundan eğitim ile çıkabileceğini iddia eden Durkheim (1961), grup bağlılığı ve öz disiplinin gelişmesi için okulların, kurallar ve cezalandırma mekanizmalarını işletmesini önermektedir.

Durkheim'in izinden giden Parsons, karmaşık bir sistem olarak toplum içerisinde entegrasyon ve işlevsel dengenin geniş ahlaki prensiplerin kabul edilmesi vasıtasıyla gerçekleştiğini kabul etmektedir. Kültür, sosyal yapı ve kişiliğin birbirine mantıklı ve tutarlı bir biçimde bağlı olduğu bir model geliştirme çabasında olan Parsons (1973), kültürel sistemin toplumun üyeleri tarafından paylaşılan değerlerden, sosyal sistemin ise sosyal roller ve bireysel ihtiyaç ve güdülerden oluştuğunu ifade eder. Parsons, bazı

ihtiyaç ve güdülerin, doğuştan geldiğini kabul etmekle birlikte öncelikli olarak sosyal olduğunu ve sosyalleşme vasıtasıyla edinildiğini ileri sürmektedir. Bu kapsamda bireysel seçimler, kültürel sistemin ahlaki standartlarına göre verilmektedir. Gençler endüstriyel toplumda giderek eğitimde daha fazla zaman geçirdiklerinden, gençliğe toplumun normlarının aktarılması görevi birincil sosyalizasyon gruplarından ikincil sosyalizasyona özellikle okul ve akran gruplarına aktarılmaktadır (Parsons 1973: 39). Parsons, gençliği stresli ve yalnızlaştıran bir dönem olarak görmektedir. Bu dönemde gençlerden bağımlı durumdan bağımsızlığa geçmeleri, yetişkin sorumluluklarını almaları beklenmektedir. Bu zorlu geçiş süreci gençlerin toplumsal konsensusa bağlılıklarını zedeleyebilmekte, sosyal düzeni tehdit edebilmektedir. İşlevselci yaklaşım içerisinde gençlerin sosyalizasyonunda temel rollerden biri de aile üyelerine düşer. Uygun rollerin, sosyalleşmenin ve eğitimin birincil durağı olarak aile ve özellikle anne (Parsons 1973: 38) işlevselci teorilerde önemli bir yer tutmaktadır. Parsons'a göre bu bağlamda gençlik, aile ile modern toplumun çarpışan değerler sistemi içerisinde konumlanır (Parsons 1973).

İşlevselci teori içerisinde gençlik kültürü sosyal düzensizliği aza indirmek, sosyal entegrasyonu artırmak, norm, değerler ve sosyal düzenin sağlanmasında işlevseldir. Mannheim (1952) ve Parsons (1973) gençlerin, yetişkinlerin biçimlendirdiği toplumsal sisteme karşı diğer gençlerle paylaştıkları fikirlerin, kültür ve hayat şanslarının farkına vardıklarını ve bu farkındalığın kuşaklar arası çatışma ortamı oluşturabilme potansiyeline dikkat çeker. Parsons (1942) gençlik kültürünü sorumsuzlukla, iyi zaman geçirme isteğiyle ve çocukluk döneminin rahatlığının kaybıyla açıklarken, araştırma tekniklerinin çoğulluğu ile ergenlik ve gençlik sosyolojisi geleneği içerisinde uzun süre etki bırakan Coleman (1961) tam zamanlı eğitim sisteminin, ergen ve gençleri yetişkin dünyasından kopartarak izole ettiğini, bu yüzden akran gruplarının kendine has değişim araçları geliştirerek eğitim yerine zevklere önem verdiklerini, ebeveynlerinin değer sistemine karşı gelerek, yetişkin kültüründen kendilerini yalıtıklarını iddia etmektedir.

Mannheim'la birlikte gençlik çalışmalarında sıklıkla kullanılacak kuşak kavramı karşımıza çıkmaktadır. Mannheim, *kuşak* kavramını bilginin sosyolojisi olarak tanımladığı daha geniş bir teorik sistemin açıklayıcı araçlarından biri olarak geliştirmiştir. Sosyal sınıfın baskın olduğu Marxüst sosyal değişim teorisine alternatif sunmak amacıyla (Eyerman ve Turner 1998: 91), ortak paylaşılan tarih ve deneyimlerin belli yaş grupları tarafından tanınarak kuşakları oluşturduğunu belirtmektedir. Aynı zamanda doğan bütün insanlar zorunlu olarak aynı kuşağı oluşturmazlar. Kuşağın biçimlenmesinde tarihsel ve sosyal deneyim paylaşımının bu kuşak tarafından tanınması gerekmektedir (1952: 304). Belli bir kuşak bu kapsamda değişim sürecindeki sosyal ve entelektüel semptomlara maruz kalmalıdır (1952: 303). Mannheim'ın kuşak teorisi daha sonraki akran grubu çalışmalarına, sosyal hareket teorilerine (Jones 2009), göç ve savaş gibi büyük tarihsel olayları deneyimleyen kuşak çalışmalarına, kuşakların entelektüel gelenek ve politik görüşlerinin ortaklaşmasına, belirli tarihsel dönem çalışılmalarına (60 kuşağı, 80 kuşağı gibi) (Eyerman ve Turner 1998: 92) temel sağlamıştır.

Alt kültür Çalışmaları: Aktif Birey Olarak Gençlik

Alt kültür çalışmaları gençlik sosyolojisinde 1960'lar ve 1970'lerde baskın olarak görülen teorik tartışma konusudur. Genç kültür stillerinin (1960'larda rock kültürü, 1960 ve 1970'lerde hippie kültürü) kuşaklar arası kültür farklılıklarını görünür kıldığı bu dönemde, popüler kültürün yanı sıra yeni bir politik uyanış da gençlik çalışmalarının yönünü belirlemede önemli bir etkiye sahip olmuştur. Gençler kendi ebeveynlerin hiç olmadığı kadar açık bir biçimde hükümet politikalarını eleştirmektedir. ABD ve Sovyetler arasındaki mücadele süresince anti militarist, anti kolonyal, anti nükleer hareketler gençler arasında etkisini arttırmıştır (Jones 2009: 17). Bu dönemde kuşaklar arası mücadelenin sınıf mücadelesini gölgede bıraktığı fikri ortaya atılırken, katı sosyal sınıf hiyerarşilerinin yıkıldığı görülmektedir. 1960'ların öğrenci hareketleri, sınıf mücadelelerinin sınırlarının bulanıklaşması, kuşaklar arası mücadele ve *karşıt kültür* tartışmalarının sosyal bilimlerin ilgi alanına girmesine neden olmuştur (Tebbutt 2016). Gençlerin kendi kültür ve değer sistemlerini ön plana çıkardıkları, alternatif bir toplum arayışında olduklarını öne sürerek suçlayan pozisyonla, sömürülen bir sosyal grup olduklarını iddia edenler arasındaki tartışmalar *karşıt kültür* kavramı etrafında şekillenmiştir (Jones 2009). Ancak daha sonra kuşaklar arası mücadele fikri toplumsal düzende sosyal sınıfların öneminin devam ettiğine dair farkındalık arttıkça azalmıştır. Feuer (1967), kuşak bilincinin aynı yaştaki öğrencileri ve işçileri bir arada tutacak kadar güçlü olmadığını ve farklı sosyal sınıflarda kuşak mücadelelerinin değişik şekillerde yaşanabileceğini öne sürmüştür.

Burt ve Bowlby'nin suçluluk ve sapkın davranışları belirlemeye yönelik çalışmaları ile temelleri atılan alt kültür kavramı ise, sapmanın evrimsel teorilerle birlikte kültürel bir tanımının yapılmasını sağlamıştır (Blackman 2005). Gençlerin sapkın gruplara katılmasını patolojik bir ahlak yoksunluğu olarak alan bu çalışmalarda, marjinal gruplar normun dışında kalan bir alt kategori olarak değerlendirilir. 1950'lerde etkili olan bu görüş, 1960'lardan itibaren eleştirilere maruz kalmış, genç alt kültürlerini sınıf ilişkileri ve sosyal değişimler ile birlikte ele alan yeni çalışmalara yol açılmıştır. Örneğin Cohen (1972), alt kültür ile ergen suçluluğunu birbirinden ayırmanın gerekliliğine dikkate çekerek, işçi sınıfından gençlerin, alt kültür vasıtasıyla ebeveyn kültürünün saklı ve çözümlenmemiş ideolojik çelişkilerini çözmeye çalıştığını ileri sürer. Cohen'in bu yaklaşımı *Çağdaş Kültürel Çalışmalar Merkezi'nin* alt kültür teorisinin temelini oluşturmuştur. Medya analizleri ve etnografi ile Gramsci'nin hegemonya kavramı kullanılarak gençlerin kültürel pratiklerinin hakim fikirler ve kültüre karşı bir direniş biçimi olduğunu öne sürülmüş, genç alt kültür grupları toplumsal yapıyla ilişkisi bağlamında ele alınmaya başlamıştır (Hall ve Jefferson 1990).

Çağdaş Kültürel Çalışmalar Merkezinin önemli isimlerinden Hall (1990) gençliği bir evre ve yaş dönemi olarak ele alan işlevselci anlayışı eleştirerek, sınıf, ırk ve cinsiyetin gençlerin yetişkinliğe geçişinde çok farklı yollar yarattığını bu yüzden gençlik kavramının homojen bütüncül bir yaş kategorisini tanımlamasının mümkün olmadığını öne sürer. Çağdaş Kültürel Çalışmalar Merkezi'nin gençlik çalışmalarına en büyük katkısını ritüeller aracılığıyla direniş fikrini sistematize ederek akademik söyleme katmaları olduğunu belirten Blackman (2005), gençlik alt kültürlerinin işçi sınıfının tabiiyet deneyiminin bir göstergesi, alt kültür aktivitelerinin ise sembolik ve politik belirli sınıf ve kültürel deneyimler olarak yorumlandığını belirtir. 1980'lerin sonuna doğru

Çağdaş Kültürel Çalışmalar Merkezi post modernist ve post yapısalcı anlayış tarafından meta teorik bir söylem kullandığı (Nayak 2003: 306) feministler tarafından ise sadece erkek deneyimlerinin yansıtılarak, alt kültür çalışmalarında diğer dezavantajlı grupları dışarıda bıraktığı öne sürülerek eleştirilmiştir (Frosh vd. 2002: 53).

1980'ler Sonrası Tartışmalar: Uzayan gençlik, Kimlik, Öznellik

1980'lerden itibaren küreselleşme, uluslararasılaşma, yaygınlaşan piyasa ekonomisi, insanların, malların ve fikirlerin artan hareketliliği, bilgi ve enformasyon ağlarının yaygınlaşması gençlik çalışmalarında çok çeşitli teorik perspektiflerin gelişmesine, çeşitlenmesine aynı zamanda da kendi içerisinde bölünmesine neden olmuştur. İşlevselcilik ve yapısalcılık gibi gençlik çalışmaları alanını uzun süre hakimiyeti altına alan paradigmlar büyük anlatılar olarak görülerek, yerlerini *risk toplumu* (Beck 1992), post modern teori (Bauman 1991) ve *küresel gençlik kültürü* (Nilan ve Feixa 2006) gibi teorik tartışmalara bırakmıştır. Alanı belirleyen alt tartışmaların çoğu halen sürmekle birlikte uçları temsil eden pozisyonların etkisini yitirdiği, disiplinler arası sentez teori ve kavramların ortaya çıktığı görülmektedir.

1980 sonrası gençlik çalışmalarının ana hatlarını belirlemekte sıklıkla geçiş çalışmaları ve kültürel çalışmalar ayrımı yapılmaktadır (Furlong 2015; Johansson 2017). Bu iki gelenek bütün teorik ve metodolojik tartışmaları kapsamamakla birlikte akademik ve politik alanda ön plana çıkan çalışmaların büyük bir kısmını barındırır. Geçiş çalışmaları çoğunlukla gençlerin yetişkinliğe geçiş aşamaları üzerindeki farklı etkenleri anlamak üzerine odaklanırken, kültürel çalışmalar gençlik kültürleri ve tüketim biçimlerini ele almaktadır.

1960'lardan 1970'lere kadar uzanan yetişkinliğe geçiş çalışmaları, toplumsal entegrasyonun keskin sınırlarla çizildiği ve kimliğin başarılı bir biçimde bu entegrasyonun tamamlanmasına bağlı olarak anlaşıldığı bir çizgiden, 1970'lerle birlikte işsizliğin gençler arasında artmaya başlamasıyla fırsat ve kaynakların gençler arasında nasıl dağıldığına yönelmiş, 1980'lerde ise giderek karmaşıklaşan yetişkinliğe geçiş biçimleri, sosyal sınıf ve kültürel sermaye gibi yapısal nedenlerin çalışmalarda ön plana çıkmasına neden olmuş, 1990'lardan itibaren ise post modern yaklaşımların etkisiyle yapısal görüşler etkinliklerini yitirmeye başlamıştır (Furlong 2015: 7). Bu kapsamda gençlerin yaşam çizgilerinin çeşitliliği ve farklılaşmasıyla birlikte sosyal ayrımların nasıl yeniden üretildiğini açıklayabilmek için Giddens (1991) ve Beck'in (1992) *düşünümsellik (reflexivity)* ve *risk kavramları* ile Bourdieu'nun (1977) *habitus* ve *sermaye* teorisinin sentezleri sıklıkla kullanılmaya başlamıştır (Sweetman 2003; Threadgold ve Nilan 2008). Bu teoriler eğitim, sağlık, sosyal güvence gibi alanlarda birçok gencin nasıl marjinalleştirildiğini anlamak bakımından verimli bir teorik zemin oluşturmakta, kültürel kimliklerin araştırılması açısından da yeni imkanlar doğurmaktadır (Cieslek 2013). Risk teorileri, kurumsal yapıların, aile, istihdam piyasası ve refah rejimindeki değişimlerin kesin olmayan geçiş ve kimlik biçimlerine yol açtığını göstermiştir. Risk toplumunda ekonomik ve kültürel ayrımlar devam etmekle birlikte geleneksel sınıf ve cinsiyet anlayışının yerini *seçim biyografileri (choise biografies)* kavramıyla daha bireyselleşmiş/öznelmiş inşalar almış, dolayısıyla bireylerin kimlik, istihdam ve yetişkinlikle olan müzakereleri bireysel bir seçim olarak görülmeye başlamıştır (Furlong 2015).

Gençlik süresinin uzaması bağımlılık tartışmalarını da beraberinde getirmiştir. Gençlerin ailelerine daha uzun süre bağımlı olması, ekonomik, sosyal ve kültürel katılım imkanlarından dışlanması dünyanın birçok bölgesinde yeni eşitsizlik biçimlerine yol açmış ve önemli toplumsal problemler olarak hem akademik hem de politik söylem ve uygulamalarda yer almıştır (Cieslik 2013). Diğer taraftan uzayan geçiş sürelerinin kuşaklar arasında da yeni eşitsizlikler yarattığı tekrar gündeme gelmiştir. Yakın dönem ekonomik krizler, refah politikalarını etkilemiş, 1950 ve 1960'larda doğan kuşakların refah uygulamalarını monopolize ederek, vergi ödeyen kesimlerin üzerinde büyük bir yük oluşturduğu ve gençlerin eğitim ve sağlık gibi sosyal hizmetlerden yararlanmada payının azaldığı vurgulanmaktadır (Cieslik 2013). Bu bağlamda gençler daha fazla vergi vermek, daha az sosyal hizmetten yararlanmak, güvencesizlik, dönemlik çalışma gibi sorunlarla karşı karşıyadır. Kuşak yaklaşımları gençliğe homojen ve makro bir bakış açısıyla yaklaştıkları için birçok eleştiriye maruz kalmış olsa da *küresel kuşak* tartışmaları bu bağlamda devam etmektedir (Chatterton ve Hollands 2003; Hannerz 1996).

Diğer taraftan kültürel çalışmalar 1960-1970 arası neo-Marxist yaklaşımlardan uzaklaşarak post modernist ve post yapısalçı yaklaşımları benimsemeye başlamıştır. Gençlik çalışmaları bağlamında, 1980'lerden önce gençlik kültürü, bir alt kültür, daha geniş sınıf ilişkilerinin bir alt kümesi olarak kavramsallaştırılmaktayken, *post alt kültür* çalışmaları olarak adlandırılan yeni alt kültür çalışmaları Redhead (1997) ve Muggleton (2000) tarafından geliştirilmiştir. Weber, Baudrillard ve Maffesoli'nin kaynaklık ettiği post alt kültür çalışmaları çağdaş gençlik kültüründe stiller, müzik beğenileri ve kimlikler arasındaki bağlantıların giderek zayıfladığını ve daha akışkan hale geldiğini ileri sürmektedir (Bennett ve Kahn-Harris 2004: 11). Alt kültür kavramının sınırlılıklarına dikkat çekilerek, sosyal medya ve çeşitlenen tüketim örüntüleriyle gençlerin daha akışkan, yaratıcı ve bağımsız bir duruma geldikleri bu kapsamda *hayat tarzları* ve *neo kabilecilik* gibi yeni kavramların gençlerin kültürel hayatlarını alt kültür kavramından daha iyi açıkladıkları savunulmaktadır (Bennett 1999; Mills 2000).

Küresel hareketliliğin artması, bir yandan *küresel gençlik* tartışmalarını diğer yandan yerel-küresel, merkez-çevre etkileşimlerinin doğurduğu *hibridleşme* tartışmalarını kültürel çalışmalar içerisine sokmuştur. Küresel gençlik kültürü kavramı, farklı yetişkinliğe geçiş biçimlerinin ortaya çıkmasına rağmen yeni teknolojik gelişmelerle birlikte ortak biçimde üretilen ve paylaşılan kültürel ortamların gelişimini açıklamak üzere kullanılmaktadır (Furlong 2015). Kültürlerin hibridleşmesi tartışması ise, küresel kültürlerin kültürel aktarım süreçleriyle birlikte nasıl yerel kültürlerin içerisinde asimile olduklarıyla ilgilenmektedir (Kraidy 2006).

Gençlik çalışmalarında son dönemde kültürel çalışmalar ve geçiş dönemi çalışmaları arasındaki ayrımı kapatmayı deneyen bir sentez yaklaşım, *kendiliğe (self)* dair Foucault'un (1988) *kendilik teknolojileri* kavramından türetilen post yapısal yaklaşımdır. Bu yaklaşım, karmaşık ve katmanlı kendilikle, tüketimcilik ve neo liberalizm arasındaki ilişkiyi incelemektedir. Gençlerin hükümet politikaları ya da iş verenler gibi dışsal etkiler tarafından domine edilmeleri ve sömürülmeleri karşısında kendilerini ve bedenlerini nasıl modifiye ettikleri, ürettikleri, denetledikleri, gözlemledikleri ve kimliklerini inşa ettiklerini incelemektedir. Bu kapsamda neo-liberal

politikalar ve piyasa koşulları içerisinde kendiliğin sürekli değişmesi bir uyum mekanizması olarak görülmektedir. Gençler, bugünkü koşullar altında sabit bir kendiliği oluşturmanın imkansızlığı ile, tüketim, online gerçeklik ve meşhur kişiler gibi araçlar vasıtasıyla mücadele etmektedir (Cieslik 2013). Kelly (2013), 19. ve 20. Yüzyılın büyük bir bölümünde rasyonel yönetim anlayışının göstergesi olarak kolektif güvenliğin düzenleyici ilkesinin, refah uygulamaları olarak görüldüğü bir dönemden, sorunların çözümünün bireylerde belirli bir benlik etiğini geliştirerek otoritelerin ikamesi olarak sunulduğu bir anlayışa evrildiğini ileri sürer. Bu anlamda yeni yönetim anlayışı, bir girişim, bir proje olarak bireylerin yürütmekten sorumlu oldukları bir *girişimsel kendilik* talep etmektedir. Kelly (2013), entelektüeller, sosyal yorumcular, politikacılar, bürokratlar, dini gruplar, ahlaki koruyucular ve çeşitli alanlardaki uzmanların risk altındaki gençlik krizi söylemlerinin daha önceki dönemlerdeki problemli gençlik anlayışlarından farkının, her davranış, her uygulama, her genç insan grubunun risk teşkil edebileceğine yönelik algı olduğunu belirtmektedir. Buna bağlı olarak risk altındaki gençlik söylemleri, ideal yetişkinlikle gençliğin mevcut davranışları ve eğilimleri arasında olasılıksal düşünce biçimini harekete geçirmektedir. Bununla birlikte ergen ve yetişkin yapıları arasında istatistiksel olarak geçerli, nedensel ilişkiler kurulmaya çalışılmaktadır. Benzer bir noktadan yola çıkan Furedi (2004) ise modern kendiliğin stabil bir kimlik inşasından uzaklaşmasının hayat kalitesi üzerindeki etkisine değinmiştir. Geç modernitenin kendilik üzerine düşünme pratiğinin gelişmesi ile birlikte bireylerin kişisel büyümeyi ve otantik kendilik geliştirmeyi obsesyon haline getirdikleri, biyografik projeler ve tüketimle araçsal bir biçimde iyi olma hali ve mutluluğun arandığını ileri sürmektedir. *Terapi kültürü* kavramını kullanan Furedi, sosyal politikaların desteğiyle okulların, işin ve toplulukların bireysel mutluluğu teşvik ederek büyüyen ekonomik, sosyal ve politik ayrımların üstünü örten bir ideoloji oluşturduğu ifade etmektedir. 1980 sonrası gençlik çalışmalarında yeni teori ve yaklaşımlara bakıldığında ortak paydanın hızla değişen toplumsal değişimler karşısında gençliği, parçalı, süreksiz, akışkan ve çeşitli olarak kavraması olduğunu belirtmek mümkündür.

Değerlendirme ve Sonuç

19. Yüzyılın başından itibaren modern toplumlarda gençlikle ilgili varsayımlara, teorilere ve söylemlere bakıldığında ortak paydanın gençliğin önemli bir sosyal kategori olarak görülmesi olduğunu söylemek mümkündür. Gençlik kavramının kendisi bir taraftan problemle, disiplinle, kontrol, risk ve tehditle ilişkilendirilirken diğer taraftan özgürlük, direniş, mücadele ve farklılık gibi toplumu ileri taşıyacağı düşünülen niteliklerle birlikte ele alınmıştır. Bu bağlamda gençlerin sosyal kontrolü ve toplumsal katılımının sağlanması iki temel kaygı olarak sürekli ortaya çıkmaktadır.

Aydınlanma, endüstrileşme ve kentleşmeyle birlikte hızla değişen sosyal dünyada, geleneksel kontrol ve disiplin mekanizmalarının çözülmesi gençliğin ahlak ve toplumsal uyumuyla ilgili uzun süren endişelerin yaşanmasına yol açmıştır. Geleneksel toplumlardan geç modern toplumlara kadar sancılı değişim süreçlerinde ekonomik, sosyal ve kültürel alanda gençlerin kaplayacakları alanın sürekli yeniden tanımlanması ve kontrolünün yapılması arzulanmıştır.

20. yüzyılın başlarında gençlik çalışmalarının biyoloji ve psikoloji alanlarıyla başlayan serüveni, antropoloji ve sosyoloji disiplinlerinin alana girmesi ile gençlerin

sosyal ve kültürel bir varlık oldukları yönünde değişmiştir. 1960'larla birlikte cinsiyet, ırk, sosyal sınıf gibi belirleyicilerle birlikte gençlik çalışmaları daha kapsamlı ve sistematik hale gelirken, 1980'lerden itibaren ise gençlik süresinin uzamasıyla birçok disiplinden beslenen çoklu, eklektik perspektiflerle gençlik çalışmaları alanı bölgesel, ulusal ve uluslararası bir çalışma alanı haline gelmiştir.

KAYNAKÇA

Arnett, J. Jensen. 2006. "Emerging adulthood: Understanding the New Way of Coming of Age". J. Arnett ve J. Washington (ed.) içinde *Emerging Adults in America. Coming of Age in the 21st Century*. DC: American Psychological Association.

Bauman, Zygmunt. 1991. "A Sociological Theory of Postmodernity". *Sage Journals* 29(1): 33-46.

Beck, Ulrich. 1992. *Risk Society: Towards a New Modernity*. London: SAGE. London.

Bennett, Andrew. 1999. "Subcultures or Neo Tribes? Rethinking between Yout, style and Musical Taste". *Sociology* 33(3): 599-617.

Bennett, Andrew, Kahn Harris, Keith. 2004. 'Post Subcultural Theory' A. Bennett, K.

Kahn-Harris (ed.) içinde *After Subculture: Critical Studies in Contemporary Youth Culture*. New York: Palgrave Mcmillan.

Best, Amy, L. 2007. "Introduction". A. Best (ed.) içinde *Representing Youth: Methodological Issues In Critical Youth Studies*. Newyork: Newyork University Press.

Blackman, Shane. 2005. "Youth Subcultural Theory: A Critical Engagement with The Concept, Its Origins and Politics, From The Chicago School to Postmodernism". *Journal of Youth Studies* 8(1): 1-20.

Bourdieu, Pierre. 1977. *Reproduction in Education, Society and Culture*. London: Sage.

Bowlby, Jan. 1953. *Child Care and The Growth of Love*. Harmondsworth: Penguin Books.

Burcu, Esra. 1998. "Gençlik Teorilerinin Sınıflandırılmasına İlişkin Bir Çalışma". *Sosyoloji Araştırmaları Dergisi* 1(1-2): 105-36.

Burrell, Gibson, Gareth, Morgan. 1979. *Sociological Paradigms and Organisational Analysis: Elements of The Sociology of Corporate Life*. London: Heinemann.

Bhat, M. Aslam. 2016. "From the Chicago School to Post-sub Cultural Carriage: A Review and Analysis of Contemporary Trends in Youth Culture Research". *Journal of Social Sciences* 12(1), 10.3844/jssp.2016.78.87.

Cieslik, Mark, Donald Simpson. 2013. *Key Concepts in Youth Studies*. London: Sage.

Cohen, Phil. 1972. *Rethinking the Youth Question*. London: Palgrave.

- Chatterton, Paul, Robert, Hollands. 2003. *Urban Nightscapes: Youth Cultures, Pleasure Spaces and Corporate Power*. London: Routledge.
- Coleman, James. 1961. *The Adolescence Society*. New York: The Free Press.
- Comte, August, 2000. *The Positive Philosophia of August Comte Part I*, Çev: Harriet Martineau, Whitefish: Kessinger Publishing.
- Cote, James, John, Bynner. 2008. "Changes in The Transition to Adulthood in the UK and Canada: The Role of Structure and Agency in Emerging Adulthood". *Journal of Youth Studies* 11(3): 251–268.
- Cote, James. 2014. *Youth Studies: Fundamental Issues and Debates*. London: Palgrave Mcmillan.
- Dahrendorf, Ralf. 1959. *Class and Class Conflict In Industrial Societies*. London: Reutledge and Kegan Paul.
- Durkheim, Emile. (1956). *Education and Society*. New York: The Free Press.
- Durkheim, Emile. (1961). *Moral Education*. New York: The Free Press.
- Eisenstadt, N. Shmuel. 2003 [1956] *From Generation to Generation*. Routledge.
- Feuer, L. Samuel. 1967. *The Conflict of Generations: The Character and Significance of Student Movement*. New York: Basic Books.
- Furlong, Andy. 2015. 'Transitions, Cultures and Identities: What is Youth Studies?' D.
- Woodman, A. Bennett (ed.) içinde *Youth Cultures, Transitions, and Generations: Bridging the Gap in Youth Research*, London: Palgrave Macmillan.
- Furedi, Frank. 2004. *Therapy Culture: Cultivating Vulnerability in an Uncertain Age*. London: Routledge.
- Foucault, Michel. 1988. 'Technologies of The Self' M.L. Gutman, H. Hutton (ed.) içinde *Technologies of The Self* London: Tavistock.
- Frosh, Stephen., Ann, Phoenix. 2002. *Young Masculinities*. UK: Palgrave Macmillan.
- Giddens, Anthony. 1991. *Modernity and Self-Identity: Self and Society in the Late Modern Age*. Calif: Stanford University Press.
- Gillis, John, R. 1981. *Youth and History*. London: Academic Press.
- Goodwin, John, Henrietta, O'Connor. 2009. 'Youth and Generation: In The Mix of Adult World' A. Furlong (ed.) içinde *Handbook of Youth and Young Adulthood: New Perspectives and Agendas*. Newyork: Routledge.
- Griffin, Christine. 1993. *Representation of Youth: The Study of Youthand Adolescence In Britain and America*. Cambridge: Polity Press.
- Griffin, Christine. 2004. 'Representation of Youth' J. Roche, S. Tucker, R. Thompson, R. Flynn (ed.) içinde *Youth in Society: Contemporary Theory, Policy and Practice*. London: Sage.
- Hall, J, Stuart.1904. *Adolescence*. Newyork: Appleton.

- Hall, Stuart., Tony Jefferson. 1990. *Resistance Through Rituals: Youth Subcultures in Post-War Britain*. Routledge.
- Hannerz, Ulf. 1996. *Transnational Connections*. London: Routledge.
- Hollingshead, B, August.1949. *Elmstown's Youth; The Impact of Social Classes on Adolescents*. Newyork: Wiley.
- Johansson, Thomas. 2017. "Youth Studies in Transition: Theoretical Explorations". *International Review of Sociology*. 27(3): 510-524.
- Jones, Gill, Robert, Bell. 2000. *Balancing Acts? Youth, Parenting and Public Policy*. York: York Publishing.
- Jones, Gill. 2009. *Youth*. Cambridge: Polity Press.
- Kelly, Peter. 2006. "The Entrepreneurial Self and 'Youth at-risk': Exploring the Horizons of Identity in the Twenty-first Century". *Journal of Youth Studies* 9(1): 17-32.
- Kelly, Peter. 2011. "An Untimely Future for Youth Studies?". *Youth Studies Avustralia* 30(3): 47-53.
- Kraidy, Marwan. 2006. *Hybridity, or the Cultural Logic of Globalization*. Philadelphia: Teple Universit Press.
- Lockwood, David. (1956). "Some Remarks on the Social Systems". *The Bristish Journal Of Sociology* 7(2): 134-46.
- MacDonald, Robert, Jane, Marsh. 2005. *Disconnected youth? Growing up in Britain's Poor Neighbourhoods*. London: Palgrave.
- Malinowski, Bronislaw. 1929. *The Sexual Life of Savages*. Beacon Press.
- Mannheim, Karl. 1952. "The Proplems on Generations". P. Kecskemeti (ed.) içinde *Essays on Sociology of Knowledge*. London: Reutledge and Kegan Paul.
- Mead, Margaret.1928. *Coming of Age In Samoa: A Psychological Stusy of Primitive Youth for Western Civilization*. Newyork: Morrow.
- Molgat, Marc. 2007. "Do Transitions and Social Structures Matter? How 'Emerging Adults' Define Themselves as Adult". *Journal of Youth Studies* 10(5): 495-516.
- Muggleton, David. 2000. *Inside Subcultures: The Postmodern Meaning of Style*. London: Bloomsbury Academic.
- Mungham, Geoff, Geoff Pearson 1976. *Working class youth culture*. Routledge Kegan Paul.
- Murray, Chris. 1978. *Youth In Contemporary Society*. Oxford: Nyfer.
- Nayak, Anoop. 2003. Ivory Lives: Economic Restructuring and The Making of Whiteness in A Post-Industrial Youth Community. *Europian Journal of Cultural Studies* 6(3): 305-325.

- Nemutlu, Gülesin. 2012. 'Gençlik Çalışması Özne-Özel Sınıflandırma Modeli' N. Yentürk, Y. Kurtaran, G. Nemutlu (ed.) içinde *Türkiye'de Gençlik Çalışması ve Politikaları*, İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Nilan, Pam, Carles, Feixa. 2006. 'Youth Hybridity and Plural Worlds' N. Pam, C. Feixa (ed.) içinde *Global Youth? Hybrid Identities Plural Worlds*, New York: Rotledge.
- Parsons Tallcott. 1942. "Age and Sex In The Social Structure of The United States". *American Sociological Review* 7(5): 612- 16.
- Parsons Tallcott. 1956. "Culture and Social System Revisited." *Social Science Quarterly* 53(2): 253–66.
- Parsons Tallcott. 1973. 'Youth in Context of American Society' H. Silverstein (ed.) içinde *The Sociology of Youth: Evolution and Revolution*. New York: McMillan.
- Polsky, Ned. 1967. *Hustlers, Beats and Others*. London: Penguin.
- Pritchard, Evans. 1969. *The Nuer: A Description of the Modes of Livelihood and Political Institutions of a Nilotic People*. Oxford University Press.
- Richards, Steve. 1997. *Subculture to Clubcultures: Introduction to Popular Cultural Studies: An Introduction to Popular Cultural Studies*. John Wiley & Sons.
- Rogers, R, Stanton. 2004. 'The Making and Molding of Modern Youth: A Short History' J. Roche, S. Tucker, R. Thompson, R. Flynn (ed.) içinde *Youth in Society: Contemporary Theory, Policy and Practice*. London: Sage.
- Seaton, Elizabeth. 2012. 'Biology/Nature' N. Lesco, S. Talburt (ed.) içinde *Keywords in Youth Studies: Tracing Affects, Movements, Knowledges*. Newyork: Routhledge.
- Sweetman, Paul. 2003. 'Twenty-First Century Disease? Habitual Reflexivity or the Reflexive Habitus', *The Sociological Review* 51(4): 528–49.
- Tebbutt, Melanie. 2016. *Making Youth. A History of Youth in Modern Britain*. London: Palgrave.
- Turner, Victor.1995. *The Ritual Process: Structure and Anti-Structure*. London: Aldine Transaction.
- Threadgold, Steven, Pam, Nilan. 2009. "Reflexivity of Contemporary Youth, Risk and Cultural Capital". *Current Sociology* 57(1): 47-68.
- Tyyskä, Vappu. 2005. 'Conceptualizing and Theorizing Youth: Global Perspectives'. H. Helve, G. Holm (ed.) içinde *Contemporary Youth Research Local Expressions and Global Connections*. London: Ashgate Books.
- Willis, Paul. 1981. *Learning to Labor: How Working Class Kids Get Working Class Jobs*. New York: Columbia University Press.
- Woodman, Dan. 2009. "The Mysterious Case of the Pervasive Choice Biography: Ulrich Beck, Structure/Agency and the Middling State of Theory in the Sociology of Youth". *Journal of Youth Studies* 12(3): 243-256.
- Yaman, Miraç, Ö. 2016. *Apaçi Gençlik*. Ankara: Bir Yayınları.